

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

2000

Julkaistu Helsingissä 6 päivänä heinäkuuta 2000

N:o 648—657

SISÄLLYS

N:o		Sivu
648	Laki ulkomaalaislain muuttamisesta.....	1723
649	Laki kirkkolain muuttamisesta.....	1727
650	Laki patenttilain muuttamisesta.....	1729
651	Laki kasvinjalostajanoikeudesta annetun lain muuttamisesta.....	1733
652	Laki erikoissairaanhoidon lain muuttamisesta.....	1734
653	Laki potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain muuttamisesta.....	1736
654	Laki työntekijäin eläkelain 11 §:n muuttamisesta.....	1739
655	Laki maatalousyrittäjien eläkelain 11 ja 19 §:n muuttamisesta.....	1741
656	Laki yrittäjien eläkelain 11 ja 17 §:n muuttamisesta.....	1742
657	Laki eräistä Valtion asuntorahastosta maksettavista avustuksista.....	1743

N:o 648

Laki

ulkomaalaislain muuttamisesta

Annettu Helsingissä 30 päivänä kesäkuuta 2000

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 22 päivänä helmikuuta 1991 annetun ulkomaalaislain (378/1991) 33 a, 34 ja 34 a §, 57 §:n 2 momentti, 62 § ja 66 §:n 1 momentti,
sellaisina kuin ne ovat 33 a § ja 57 §:n 2 momentti laissa 537/1999, 34 § laissa 1269/1997 ja mainitussa laissa 537/1999, 34 a § mainitussa laissa 1269/1997 sekä 62 § laissa 154/1995 ja mainitussa laissa 537/1999, sekä
lisätään lakiin uusi 32 a, 33 b, 33 c, 34 b ja 34 c § sekä 61 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 639/1993, uusi 3 ja 4 momentti seuraavasti:

32 a §

Turvapaikkatutkinta

Turvapaikkaa tai suojelun tarpeen perusteella oleskelulupaa hakevan ulkomaalaisen henkilöllisyyden, matkareitin ja maahantulon selvittää poliisi tai rajavartiolaitos.

Ulkomaalaisvirasto tai poliisi suorittaa turvapaikkakuulustelun. Turvapaikkakuulustelussa selvitetään perusteet, jotka hakija esittää häneen kotimaassaan tai pysyvässä asuinmaassaan kohdistuvasta vainosta tai muista oikeudenloukkauksista.

Turvapaikkakuulustelussa turvapaikanhakijalta on erityisesti tiedusteltava, miten hän suhtautuu mahdolliseen maasta poistamiseen turvalliseen turvapaikka- tai alkuperämaahan sekä maahantulokieltoon. Lisäksi on selvitetävä, onko hakijalla muita perusteita maahan jäämiselle.

33 a §

Turvallinen turvapaikkamaa

Turvalliseksi turvapaikkamaaksi turvapaikanhakijalle voidaan katsoa valtio, joka il-

HE 15/2000
HaVM 13/2000
EV 96/2000

man maantieteellistä varaumaa on liittynyt pakolaisten oikeusasemaa koskevaan yleissopimukseen (SopS 77/1968), kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevaan kansainväliseen yleissopimukseen (SopS 8/1976) sekä kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaiseen yleissopimukseen (SopS 60/1989) ja noudattaa niitä.

33 b §

Turvallinen alkuperämaa

Turvalliseksi alkuperämaaksi turvapaikanhakijalle voidaan katsoa valtio, jossa hänellä ei ole vainon tai vakavien ihmisoikeusloukkausten vaaraa.

Turvallisen alkuperämaan arvioinnissa otetaan erityisesti huomioon:

- 1) toimiiko valtiossa vakaa ja demokraattinen yhteiskuntajärjestelmä;
- 2) onko valtiossa riippumaton oikeuslaitos ja vastaako oikeudenkäytön taso oikeudenmukaiselle oikeudenkäynnille asetettavia vaatimuksia; ja
- 3) onko valtio liittynyt keskeisiin kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin ja onko valtiossa tapahtunut vakavia ihmisoikeusloukkauksia.

33 c §

Turvallisesta turvapaikka- tai alkuperämaasta tulevan ulkomaalaisen turvapaikkahakemuksen ratkaiseminen

Ulkomaalaisvirasto voi hylätä turvapaikka- ja oleskelulupahakemuksen sekä päättää samalla käännyttämisestä, jos ulkomaalainen on saapunut:

- 1) 33 a §:ssä tarkoitettua turvallisesta turvapaikkamaasta, jossa hän olisi voinut saada 30 tai 31 §:ssä tarkoitettua suojelua ja jonne hänet voidaan turvallisesti palauttaa; tai
- 2) 33 b §:ssä tarkoitettua turvallisesta alkuperämaasta, jossa hän ei ole vaarassa joutua 30 tai 31 §:ssä tarkoitettua kohtelun kohteeksi ja jonne hänet voidaan turvallisesti palauttaa.

Turvapaikan ja oleskeluluvan myöntämisen edellytykset arvioidaan kunkin turvapaikanhakijan osalta yksilöllisesti ottaen huomioon hakijan esittämät selvitykset olosuhteistaan asianomaisessa valtiossa sekä tiedot valtion

oloista. Viranomaisen on selvitettävä hakijalta erityisesti ne perusteet, joiden vuoksi tämä katsoo, ettei kyseinen valtio ole hänelle turvallinen.

Ulkomaalaisviraston on ratkaistava hakemus viimeistään seitsemän päivän kuluessa siitä, kun turvapaikkakuulustelupöytäkirja on valmistunut ja kirjattu ulkomaalaisvirastossa.

Ulkomaalaisvirasto antaa turvalliseen turvapaikkamaahan palautettavalle ulkomaalaiselle asiakirjan, josta ilmenee, että hänen turvapaikkahakemustaan ei ole tutkittu aineellisesti Suomessa. Asiakirjaa ei anneta, kun turvapaikkahakemus ratkaistaan 34 b §:n nojalla.

34 §

Ilmeisen perusteeton turvapaikkahakemus

Turvapaikkahakemus voidaan katsoa ilmeisen perusteettomaksi, jos:

- 1) sen perusteeksi ei ole esitetty vakavia ihmisoikeusloukkauksia tai muita sellaisia perusteita, jotka liittyvät palautuskieltoihin tai vainon pelkoon rodun, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen vuoksi;
- 2) hakijan tarkoituksena on käyttää väärin turvapaikkamenettelyä; tai
- 3) turvapaikanhakija on saapunut turvallisesta turvapaikka- tai alkuperämaasta, jonne hänet voidaan turvallisesti palauttaa, ja ulkomaalaisvirasto ei painavasta syystä ole voinut ratkaista turvapaikkahakemusta 33 c §:ssä säädetyn ajan kuluessa.

34 a §

Ilmeisen perusteettoman turvapaikkahakemuksen ratkaiseminen

Kun ulkomaalaisvirasto hylkää 34 §:n nojalla turvapaikkahakemuksen ilmeisen perusteettomana ja siihen liittyvän oleskelulupahakemuksen, ulkomaalaisvirasto päättää samalla käännyttämisestä.

34 b §

Turvapaikkahakemuksen ratkaiseminen sovellettaessa Dublinin yleissopimusta tai pohjoismaista passintarkastussopimusta

Ulkomaalaisvirasto voi hylätä turvapaikka-

ja oleskelulupahakemuksen sekä päättää samalla käännyttämisestä, jos ulkomaalainen:

1) voidaan lähettää toiseen valtioon, joka on Dublinin yleissopimuksen mukaan vastuussa turvapaikkahakemuksen käsittelystä; tai

2) voidaan palauttaa toiseen pohjoismaahan Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan välillä passintarkastuksen poistamisesta pohjoismaiden välisillä rajoilla tehdyn sopimuksen nojalla.

Poliisi antaa Dublinin yleissopimusta soveltavaan valtioon palautettavalle ulkomalaiselle yleissopimuksen mukaisen kulkuvan.

34 c §

Uuden turvapaikka- tai oleskelulupahakemuksen ratkaiseminen

Ulkomaalaisvirasto voi hylätä turvapaikka- tai oleskelulupahakemuksen sekä päättää samalla käännyttämisestä, jos ulkomaalainen, joka edelleen oleskelee Suomessa, tekee uuden hakemuksen sen jälkeen, kun hän on ulkomaalaisvirastolta tai hallintotuomioistuimelta saanut kielteisen päätöksen aikaisempaan hakemukseensa, ja uusi hakemus ei sisällä uusia asian ratkaisuun vaikuttavia perusteita maahan jäämiselle. Uusi hakemus voidaan samoin hylätä, jos ulkomaalainen maasta poistuttuaan lyhyen ajan kuluessa palaa Suomeen eikä uusi hakemus sisällä uusia asian ratkaisuun vaikuttavia perusteita maahan jäämiselle. Uuden hakemuksen tekeminen ei myöskään lykkää aikaisemman käännyttämisspäätöksen täytäntöönpanoa.

Edellä 32 a §:ssä tarkoitettua turvapaikka-kuulustelua ei suoriteta, jos turvapaikkahakemuksesta ei ilmene uusia asiaan vaikuttavia perusteita.

57 §

Muutoksenhaku ulkomaalaisviraston päätökseen

Ulkomaalainen, joka on tyytymätön ulkomaalaisviraston turvapaikkaa tai suojelun tarpeen perusteella myönnettävää oleskelulupaa koskevaan päätökseen tai näihin liittyvään ulkomaalaisviraston käännyttämistä koskevaan päätökseen taikka pakolaisuuden lakkaamista koskevaan päätökseen, saa valit-

taa päätöksestä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen, Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

61 §

Valitusmenettely

Turvapaikka-asioissa valituskirjelmä voidaan toimittaa myös Helsingin hallinto-oikeudelle. Ulkomaalaisviraston on tuolloin, saatuaan Helsingin hallinto-oikeudelta tiedon valituksesta, toimitettava päätöksensä perusteena olevat asiakirjat välittömästi valituksen saapumisen jälkeen hallinto-oikeuden käyttöön.

Hallinto-oikeus voi ratkaista täytäntöönpanon kieltämistä koskevan hakemuksen, joka koskee ulkomaalaisviraston 33 c tai 34 a—34 c §:n nojalla tekemää päätöstä, ilman ulkomaalaisviraston 1 momentissa tarkoitettua lausuntoa. Hallinto-oikeus voi mainituissa asioissa ratkaista täytäntöönpanon kieltämistä koskevan hakemuksen ja valituksen yhden tuomarin kokoonpanossa. Hallinto-oikeuden on ratkaistava tässä momentissa tarkoitettut asiat kiireellisesti.

62 §

Eräiden päätösten täytäntöönpanokelpoisuus

Tämän lain 37 §:n nojalla tehty käännyttämistä koskeva päätös voidaan panna täytäntöön sen estämättä, että siihen on haettu muutosta. Ulkomaalaisviraston päätöstä turvapaikanhakijan käännyttämisestä ei kuitenkaan saa panna täytäntöön ennen kuin asia on lainvoimaisesti ratkaistu, jollei tässä pykälässä jäljempänä toisin säädetä.

Ulkomaalaisviraston käännyttämistä koskeva päätös, joka on tehty 34 b tai 34 c §:n nojalla, on välittömästi täytäntöön pantavissa, kun päätös on annettu hakijalle tiedoksi, jollei valitusviranomaisen toisin määrää. Ulkomaalaisviraston käännyttämistä koskeva päätös, joka on tehty 33 c tai 34 a §:n nojalla, on täytäntöön pantavissa aikaisintaan kahdeksan päivän kuluttua siitä, kun päätös on annettu hakijalle tiedoksi, jollei valitusviranomaisen toisin määrää. Ennen täytäntöönpanon ryhtymistä on varmistauduttava

siitä, että edellä mainittuun määräaikaan on sisältynyt vähintään viisi arkipäivää. Ulkomaalaisviraston päätöstä maasta karkottamisesta ei saa panna täytäntöön ennen kuin asia on lainvoimaisesti ratkaistu.

Valitusluvan hakeminen hallinto-oikeuden päätöksestä, joka koskee turvapaikanhakijan käännyttämistä, ei lykkää päätöksen täytäntöönpanoa, ellei korkein hallinto-oikeus toisin määrää.

Käännyttämistä ja maasta karkottamista koskeva ulkomaalaisviraston päätös voidaan kuitenkin panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman, jos ulkomaalainen kahden esteettömän todistajan läsnä ollessa ilmoittaa suostuvansa päätöksen täytäntöönpanoon ja allekirjoittaa päätökseen tehtävän sitä koskevan merkinnän.

66 §

Tiedoksianto

Kun tämän lain nojalla tehty päätös on

Helsingissä 30 päivänä kesäkuuta 2000

annettava tiedoksi ulkomaalaiselle, noudatetaan soveltuvin osin, mitä tiedoksiannosta hallintoasioissa annetussa laissa (232/1966) säädetään. Annettaessa päätöstä tiedoksi turvapaikka-asiassa on hakijalle samalla ilmoitettava, millä tavoin tämän on mahdollista saada oikeudellista apua valituksen tekemistä varten.

Tämä laki tulee voimaan 10 päivänä heinäkuuta 2000.

Lakia sovelletaan sen voimaantulon jälkeen tehtyihin turvapaikkahakemuksiin.

Lakia sovelletaan myös ennen lain voimaantuloa tehtyihin turvapaikkahakemuksiin, joiden osalta turvapaikkakuulustelupöytäkirja ei ole 33 c §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla valmistunut ja kirjattu ulkomaalaisvirastossa tämän lain voimaan tullessa.

Tuomioistuimessa lain voimaan tullessa viireillä olevat asiat ratkaistaan ja pannaan täytäntöön tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan.

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sisäasiainministeri *Kari Häkämies*

N:o 649

Laki**kirkkolain muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 30 päivänä kesäkuuta 2000

Kirkolliskokouksen ehdotuksen ja eduskunnan päätöksen mukaisesti *kumotaan* 26 päivänä marraskuuta 1993 annetun kirkkolain (1054/1993) 24 luvun 6 §:n 2 momentti,

muutetaan 6 luvun 2 a §:n 3 momentti, 22 luvun 2 §:n 1 momentin 6 a kohta ja 24 luvun 6 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 6 luvun 2 a §:n 3 momentti ja 22 luvun 2 §:n 1 momentin 6 a kohta laissa 59/1996, ja

lisätään 6 luvun 2 a §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 59/1996 ja laissa 1303/1997, uusi 3 momentti, jolloin muutettu 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, ja 24 lukuun uusi 5 c § seuraavasti:

6 luku

Viranhaltijat ja työntekijät*A. Yleiset säännökset*

2 a §

Ulkomaiset opinnot ja tutkintotodistukset

Islannin, Norjan, Ruotsin, Suomen ja Tanskan kansalaiseen sovelletaan 1 ja 2 momentissa mainittujen lakien lisäksi lakia, joka on säädetty pohjoismaisista työmarkkinoista henkilöille, jotka ovat saaneet vähintään kolmevuotisen korkeamman koulutuksen, tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä sekä sopimuksen soveltamisesta (651/1998).

Siitä, miten 1—3 momentissa mainittuja lakeja sovelletaan päätettäessä kelpoisuudesta kirkon, seurakunnan tai seurakuntayhty-

män virkoihin, määrätään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

22 luku

Kirkkohallitus, kirkon keskusrahasto ja kirkon sopimusvaltuuskunta

2 §

Kirkkohallituksen tehtävät

Kirkkohallituksen tehtävänä on, jollei tässä laissa tai kirkkojärjestyksessä toisin säädetä tai määrätä,

6 a) päättää ulkomaisten opintojen, koulutuksen tai ammatillisen harjoittelun tunnustamisesta ja rinnastamisesta sekä tutkinnon tuottamasta kelpoisuudesta, joita 6 luvun 2 a §:ssä tarkoitetaan;

24 luku

Alistaminen ja muutoksenhaku

5 c §

Valituskielto kilpailuneuvoston toimivaltaan kuuluvassa asiassa

Seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranomaisen, tuomiokapitulin tai kirkkohallituksen hankintaa koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta sillä perusteella, että päätös on julkisista hankinnoista annetun lain (1505/1992) vastainen, jos asian tutkiminen kuuluu kilpailuneuvoston toimivaltaan.

6 §

Valitusviranomaiset

Valitus tehdään, jollei tässä laissa toisin säädetä,

Helsingissä 30 päivänä kesäkuuta 2000

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

1) kirkkoneuvostolle tai seurakuntaneuvostolle johtokunnan, kappelineuvoston ja piirineuvoston päätöksestä sekä kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan taikka viranhaltijan 10 luvun 4 §:n 2 momentin nojalla tekemästä päätöksestä;

2) tuomiokapitulille seurakunnan tai seurakuntayhtymän muun viranomaisen päätöksestä sekä papinvaalista, seurakuntavaalista ja kirkolliskokousedustajan vaalista; ja

3) korkeimmalle hallinto-oikeudelle tuomiokapitulin ja kirkkohallituksen päätöksestä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2000.

Kulttuuriministeri *Suvi Lindén*

N:o 650

Laki**patenttilain muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 30 päivänä kesäkuuta 2000

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 15 päivänä joulukuuta 1967 annetun patenttilain (550/1967) 1 §, 8 §:n 2 momentti, 8 a §, 12 §:n 1 momentti, 22 §:n 6 momentti, 25 §, 33 §:n 2 momentti, 52 §:n 1 momentti, 56 §:n 1 momentti ja 71 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 1 § osaksi laissa 407/1980, 8 §:n 2 momentti, 8 a §, 22 §:n 6 momentti ja 56 §:n 1 momentti laissa 387/1985 ja 25 § ja 52 §:n 1 momentti laissa 243/1997, sekä

lisätään lakiin uusi 1 a, 1 b, 3 a, 3 b ja 46 a § seuraavasti:

1 §

Joka on tehnyt keksinnön, jota voidaan käyttää teollisesti, tai se, jolle keksijän oikeus on siirtynyt, voi hakemuksesta saada patentin keksintöön ja siten yksinoikeuden sen ammattimaiseen hyödyntämiseen sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

Keksinnöksi ei katsota pelkästään:

- 1) löytöä, tieteellistä teoriaa tai matemaattista menetelmää;
- 2) taiteellista luomusta;
- 3) suunnitelmaa, sääntöä tai menetelmää, älyllistä toimintaa, peliä tai liiketoimintaa varten taikka tietokoneohjelmaa; eikä
- 4) tietojen esittämistä.

Keksinnöksi ei katsota kirurgista tai terapeuttista käsittelyä tai diagnoosia tarkoittavaa menetelmää, joka kohdistetaan ihmisiin tai eläimiin. Edellä sanottu ei kuitenkaan estä patentin myöntämistä tuotteeseen, aineet ja seokset mukaan lukien, joka on tarkoitettu käytettäväksi jossakin edellä mainituista menetelmistä.

Patenttia ei myönnetä kasvilajikkeisiin tai eläinrotuihin. Keksinnöt, joiden kohteena ovat kasvit tai eläimet, voidaan kuitenkin patentoida, jos keksinnön tekninen toteutavuus ei rajoitu yhteen kasvilajikkeeseen tai eläinrotuun. Tässä laissa tarkoitettu kasvilajikkeen käsite määritellään yhteisön kasvin-

jalostajanoikeuksista annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2100/94 5 artiklassa.

Patenttia ei myönnetä olennaisesti biologiseen menetelmään kasvien tai eläinten jalostamiseksi. Kasvien tai eläinten jalostusmenetelmä katsotaan tässä laissa olennaisesti biologiseksi, jos se perustuu kokonaisuudessaan luonnollisiin ilmiöihin, kuten risteytykseen tai valintaan. Edellä sanottu ei rajoita sellaisten keksintöjen patentoitavuutta, joiden kohteena on mikrobiologinen menetelmä tai muut tekniset menetelmät tai näillä menetelmillä aikaansaatu tuote. Mikrobiologisella menetelmällä tarkoitetaan tässä laissa menetelmää, jossa käytetään mikrobiologista materiaalia tai jonka kohteena on mikrobiologinen materiaali tai jolla tuotetaan mikrobiologista materiaalia.

Patentti voidaan myöntää keksintöön silloinkin, kun sen kohteena on biologisesta materiaalista koostuva tai biologista materiaalia sisältävä tuote tai menetelmä, jonka avulla voidaan valmistaa, muokata tai käyttää biologista materiaalia. Luonnollisesta ympäristöstään eristetty tai teknisen menetelmän avulla tuotettu biologinen materiaali voi olla keksinnön kohteena, vaikka sitä esiintyisi luonnossa. Biologisella materiaalilla tarkoitetaan tässä laissa materiaalia, joka sisältää geneettistä tietoa ja pystyy itse lisäänty-

mään tai jota voidaan lisätä biologisessa järjestelmässä.

1 a §

Muodostumisensa ja kehityksensä eri vaiheissa oleva ihmiskeho sekä pelkästään sen ainesosaa, geenin sekvenssi tai osasekvenssi mukaan lukien, koskeva löytö eivät voi olla patentoitavissa olevia keksintöjä.

Ihmiskehosta eristetty tai muuten teknisellä menetelmällä valmistettu ainesosa, yksittäisen geenin sekvenssi tai osasekvenssi mukaan lukien, voi sen estämättä mitä 1 momentissa säädetään, muodostaa patentoitavissa olevan keksinnön, jos patentoitavuuden edellytykset muutoin täyttyvät, vaikka tällaisen ainesosan rakenne olisi samanlainen kuin luonnollisen ainesosan rakenne.

1 b §

Patenttia ei myönnetä keksintöön, jonka kaupallinen hyödyntäminen on yleisen järjestyksen tai hyvien tapojen vastaista.

Keksinnön kaupallista hyödyntämistä ei voida pitää yleisen järjestyksen tai hyvien tapojen vastaisena pelkästään sillä perusteella, että se on kielletty laissa tai asetuksessa.

Sovellettaessa 1 momenttia erityisesti seuraavat keksinnöt eivät ole patentoitavissa:

- 1) ihmisen kloonauksen menetelmät;
- 2) menetelmät, joilla muutetaan ihmisen sukusolujen geneettistä identiteettiä;
- 3) ihmisalkioiden käyttö teollisiin tai kaupallisiin tarkoituksiin; ja
- 4) menetelmät, joilla muutetaan eläinten geneettistä identiteettiä ja jotka todennäköisesti aiheuttavat eläimille kärsimyksiä ilman, että niistä on huomattavaa lääketieteellistä hyötyä ihmiselle tai eläimelle, sekä tällaisilla menetelmillä tuotetut eläimet.

3 a §

Patentin antama suoja biologiselle materiaalille, jolla on keksinnön seurauksena tiettyjä piirteitä, käsittää kaiken sellaisen monistamalla tai lisäämällä tästä biologisesta materiaalista saadun samassa tai erikoistuneessa muodossa olevan biologisen materiaalin, jolla on nämä samat piirteet.

Patentin antama suoja menetelmälle, jonka avulla tuotetaan biologista materiaalia, jolla on keksinnön seurauksena tiettyjä piirteitä, käsittää tällä menetelmällä välittömästi saadun biologisen materiaalin ja kaiken muun sellaisen biologisen materiaalin, joka on saatu menetelmällä välittömästi saadusta biolo-

gisesta materiaalista monistamalla tai lisäämällä samassa tai erikoistuneessa muodossa ja jolla on nämä samat piirteet.

Patentin antama suoja geneettistä tietoa sisältävälle tai siitä koostuvalle tuotteelle käsittää kaiken materiaalin, johon tuote on yhdistetty ja johon geneettinen tieto sisältyy ja jossa se toimii, jollei 1 a §:n 1 momentista muuta johdu.

Edellä tarkoitettu suoja ei käsitä biologista materiaalia, joka on saatu monistamalla tai lisäämällä biologista materiaalia, jonka patentin haltija on saattanut Euroopan talousalueella markkinoille tai joka on saatettu markkinoille hänen suostumuksellaan, jos monistaminen tai lisääminen väistämättä aiheutuu käytöstä, jota varten biologinen materiaali on saatettu markkinoille, edellyttäen, että saatua materiaalia ei myöhemmin käytetä muuhun monistamiseen tai lisäämiseen.

3 b §

Poiketen siitä, mitä 3 a §:n 1—3 momentissa säädetään, patentinhaltijan suorittama tai hänen suostumuksellaan tapahtuva kasvien lisäysaineiston myynti tai muu pitäminen kaupan maanviljelijälle maatalouskäyttöön merkitsee sitä, että viljelijä saa käyttää sadosta saamaansa tuotetta monistamiseen tai lisäämiseen omalla tilallaan, jolloin tämän poikkeuksen laajuus ja sitä koskevat yksityiskohtaiset säännöt ovat samat kuin mitä yhteisön kasvinjalostajanoikeuksista annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2100/94 14 artiklassa määrätään.

Poiketen siitä, mitä 3 a §:n 1—3 momentissa säädetään, patentinhaltijan suorittama tai hänen suostumuksellaan tapahtuva jalostuskarjan tai muu eläinten lisäysaineiston myynti tai muu pitäminen kaupan maanviljelijälle merkitsee sitä, että maanviljelijä saa käyttää suojattua karjaa maatalouden tarkoituksiin. Tähän lupaan sisältyy eläimen tai eläinten lisäysaineiston saattaminen maatalouskäyttöön, mutta ei kaupallisen lisäämistöiminnan puitteissa tai sen tarkoituksiin tapahtuva myynti.

Tarkempia säännöksiä 2 momentissa tarkoitettujen poikkeusten sisällöstä ja täytäntöönpanosta voidaan tarvittaessa antaa valtioneuvoston asetuksella.

8 §

Hakemuksen tulee sisältää keksinnön selitys, tarvittaessa piirustuksineen, sekä täsmäl-

lisesti ilmaistuna se, mitä patentilla halutaan suojata (patenttivaatimus). Se, että keksintö tarkoittaa kemiallista yhdistettä, ei edellytä tietyn käytön ilmoittamista patenttivaatimuksessa. Selityksen tulee olla niin selvä, että ammattimies voi sen perusteella käyttää keksintöä. Keksintö, joka koskee biologista materiaalia tai jota toteutettaessa käytetään biologista materiaalia, katsotaan 8 a §:ssä mainituissa tapauksissa riittävän selvästi esitetyksi vain, jos lisäksi on täytetty tuossa pykälässä mainitut ehdot.

8 a §

Jos keksintö koskee biologista materiaalia tai keksintöä toteutettaessa on käytettävä biologista materiaalia, jota ei ole yleisesti saatavissa ja jota ei voida esittää hakemusiakirjoissa siten, että ammattimies niiden perusteella voi käyttää keksintöä, näyte biologisesta materiaalista on talletettava viimeistään hakemuksen tekemispäivänä. Biologisen materiaalin on tämän jälkeen oltava jatkuvasti talletettuna siten, että se, joka tämän lain mukaan on oikeutettu saamaan näytteen talletuksesta, voi saada sen Suomessa. Valtioneuvoston asetuksella säädetään, mihin talletukset voidaan tehdä.

Jos talletettu biologinen materiaali menettää elinvoimaisuutensa tai siitä ei muusta syystä voida saada näytettä, voidaan se korvata saman biologisen materiaalin uudella talletuksella siten kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään. Jos näin on menetelty, katsotaan uusi talletus tehdyksi aikaisemman talletuksen tekemispäivänä.

12 §

Patentinhakijalla, jolla ei ole kotipaikkaa Suomessa, tulee olla Euroopan talousalueella asuva asiamies, joka on oikeutettu edustamaan häntä hakemusta koskevissa asioissa.

22 §

Jos biologinen materiaali on talletettu 8 a §:n mukaisesti, on jokaisella oikeus saada näyte biologisesta materiaalista, kun asiakirjat ovat tulleet 1, 2 tai 3 momentin mukaisesti julkisiksi. Sen estämättä, mitä edellä säädetään, ei näytettä kuitenkaan luovuteta sille, joka voimassa olevien säännösten mukaan ei voi saada haltuunsa talletettua biologista materiaalia. Näytettä ei myöskään

luovuteta sellaiselle, jonka hallussa se vahinkoa tuottavien ominaisuuksiensa vuoksi saattaa aiheuttaa huomattavaa vaaraa.

25 §

Patenttiviranomaisen tulee väitteen johdosta kumota patenti, milloin:

- 1) patenti on myönnetty, vaikkei 1, 1 a, 1 b ja 2 §:ssä säädettyjä ehtoja ole täytetty;
- 2) patenti tarkoittaa keksintöä, jota ei ole esitetty niin selvästi, että ammattimies voi sen perusteella käyttää keksintöä;
- 3) patenti käsittää sellaista, mikä ei ole ilmennyt hakemuksesta sitä tehtäessä; tai
- 4) patenttisuojaa on laajennettu sen jälkeen, kun 19 §:n 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus on annettu.

Patenttiviranomaisen tulee hylätä väite, jos patentin voimassa pysyttämiseksi ei ole mitään 1 momentissa tarkoitettua estettä.

Jos patentinhaltija on väitekäsitelyn aikana muuttanut patenttia siten, ettei patentin pysyttämiseksi voimassa muutetussa muodossa ole mitään 1 momentissa tarkoitettua estettä, tulee patenttiviranomaisen pysyttää patenti voimassa muutetussa muodossa.

Jos patenti pysytetään voimassa muutetussa muodossa, on patenttiviranomaisen pidettävä muutettu patenttijulkaisu yleisön saatavana.

Patenttiviranomaisen on kuulutettava väitteen johdosta tehdystä päätöksestä tämän saatua lainvoiman.

33 §

Lain 12 §:n mukainen velvollisuus, jonka mukaan hakijalla tulee olla Euroopan talousalueella asuva asiamies, alkaa vasta kun hakemus voidaan ottaa käsiteltäväksi.

46 a §

Jos jalostaja ei voi hankkia tai hyödyntää kasvinjalostajanoikeutta loukkaamatta aiempaa patenttia, hän voi hakea asianmukaista korvausta vastaan pakkolupaa patentilla suojatun keksinnön muulla kuin yksinoikeudella tapahtuvaa käyttöä varten, jos pakkolupa on tarpeen suojattavan kasvilajikkeen hyödyntämistä varten. Jos jalostajalle myönnetään tällainen pakkolupa, on patentinhaltijalla tällöin oikeus saada kohtuullisin ehdoin vastavuoroinen lupa käyttää suojattua lajiketta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua luvan ha-

kijan on osoitettava, että hän ei ole onnistunut sopimusteitse saamaan lupaa patentin haltijalta ja että kasvilajike edustaa huomattavaa teknistä kehitystä, johon liittyy huomattava taloudellinen etu patentissa tarkoitettuun keksintöön nähden.

Kasvinjalostajanoikeudesta annetussa laissa (789/1992) säädetään patentinhaltijan oikeudesta saada pakkolupa käyttää kasvinjalostajanoikeudella suojattua lajiketta.

52 §

Tuomioistuimen tulee julistaa patentti mitättömäksi sitä tarkoittavan kanteen perusteella, milloin:

- 1) patentti tarkoittaa keksintöä, joka ei täytä 1, 1 a, 1 b ja 2 §:ssä säädettyjä ehtoja;
- 2) patentti tarkoittaa keksintöä, jota ei ole niin selvästi esitetty, että ammattimies voi sen perusteella käyttää keksintöä;
- 3) patentti käsittää sellaista, mikä ei ole ilmennyt hakemuksesta sitä tehtäessä; tai
- 4) patenttisuojaa on laajennettu sen jälkeen, kun 19 §:n 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus on annettu.

56 §

Jos patentinhakija vetoamalla hakemuksensa esittää vaatimuksen toiselle ennen kuin hakemusasiakirjat ovat 22 §:n mukaan

Helsingissä 30 päivänä kesäkuuta 2000

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

tulleet julkisiksi, hänen on pyynnöstä annettava suostumuksensa siihen, että tämä saa tutustua asiakirjoihin. Jos patenttihakemukseen kuuluu 8 a §:n mukainen biologisen materiaalin talletus, suostumuksen tulee koskea myös oikeutta saada näyte talletuksesta. Lain 22 §:n 6 momentin 2 ja 3 virkkeen sekä 7 ja 8 momentin säännöksiä sovelletaan myös silloin, kun joku haluaa saada näytteen tällaisen suostumuksen perusteella.

71 §

Patentinhaltijalla, jolla ei ole kotipaikkaa Suomessa, tulee olla Euroopan talousalueella asuva asiamies, jolla on oikeus hänen puolestaan ottaa vastaan haasteen tiedoksiantoja, kutsuja ja muita asiakirjoja patenttia koskevissa asioissa, lukuun ottamatta rikosasiaa koskevaa haastetta ja määräystä, jolla asianosainen on velvoitettu henkilökohtaisesti saapumaan oikeuteen. Asiamies on ilmoitettava merkittäväksi patenttirekisteriin.

Tämä laki tulee voimaan 15 päivänä heinäkuuta 2000.

Tämän lain 3 b ja 46 a §:ää sovelletaan tämän lain voimaantulon jälkeen tehtyyn tai tehdyksi katsottuun patenttihakemukseen ja sen perusteella myönnettyyn patenttiin.

Ministeri *Kalevi Hemilä*

N:o 651

Laki

kasvinjalostajanoikeudesta annetun lain muuttamisesta

Annettu Helsingissä 30 päivänä kesäkuuta 2000

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään kasvinjalostajanoikeudesta 21 päivänä elokuuta 1992 annettuun lakiin (789/1992)
uusi 24 a § seuraavasti:

24 a §

Vastavuoroinen pakkolupa

Jos bioteknologisen keksinnön patentin haltija ei voi hyödyntää patenttia loukkamatta lajiketta koskevaa aiempaa kasvinjalostajanoikeutta, hän voi hakea asianmukaisista korvausta vastaan pakkolupaa kyseisen oikeuden suojaaman lajikkeen muulla kuin yksinoikeudella tapahtuvaa käyttöä varten. Jos patentin haltijalle myönnetään tällainen pakkolupa, on kasvinjalostajanoikeuden haltijalla tällöin oikeus saada kohtuullisin ehdoin annettava vastavuoroinen lupa käyttää suojattua keksintöä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettun luvan

hakijan on osoitettava, että hän ei ole onnistunut sopimusteitse saamaan lupaa kasvinjalostajanoikeuden haltijalta ja että keksintö edustaa huomattavaa teknistä kehitystä, johon liittyy huomattava taloudellinen etu suojattuun kasvilajikkeeseen nähden.

Patenttilaissa (550/1967) säädetään kasvinjalostajan oikeudesta saada pakkolupa käyttää patentilla suojattua keksintöä.

Tämä laki tulee voimaan 15 päivänä heinäkuuta 2000.

Tätä lakia sovelletaan tämän lain voimaantulon jälkeen tehtyyn tai tehdyksi katsottuun rekisteröintihakemukseen ja sen perusteella myönnettyyn kasvinjalostajanoikeuteen.

Helsingissä 30 päivänä kesäkuuta 2000

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ministeri *Kalevi Hemilä*

N:o 652

Laki**erikoissairaanhoitolain muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 30 päivänä kesäkuuta 2000

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 1 päivänä joulukuuta 1989 annetun erikoissairaanhoitolain (1062/1989) 12 §, 30 §:n 1 momentti, 32 § ja 33 §:n 2 momentti sekä
lisätään lakiin uusi 10 b § seuraavasti:

10 b §

Jos sairaanhoitopiirin kuntayhtymän toimintayksikkö tuottaa sairaanhoitopiirin alueen terveyskeskuksille 10 §:n 3 momentissa tarkoitettuja laboratorio- tai röntgenpalveluja, lääkinnällisen kuntoutuksen palveluja tai muita vastaavia erityispalveluja taikka vastaavia palveluja sairaanhoitopiirin kuntayhtymän muille toimintayksiköille tai kehitysvammaisten erityishuollosta annetussa laissa (519/1977) tarkoitetuille erityishuoltopiirin kuntayhtymän toimintayksiköille, palveluja tuottava toimintayksikkö voi tallettaa tällaisessa toiminnassa syntyvät tiedot omaan vastaavia tietoja sisältävään rekisteriinsä sekä käyttää tietoja potilaidensa hoidon järjestämisessä ja toteuttamisessa.

Palveluja tilaavalla toimintayksiköllä on oikeus salassapitoa koskevien säännösten estämättä luovuttaa palveluja tuottavalle toimintayksikölle palvelujen antamiseksi tarpeelliset tiedot. Palveluja tuottavalla toimintayksiköllä on vastaavasti salassapitoa koskevien säännösten estämättä oikeus luovuttaa asianomaiselle palvelujen tilaajalle palvelujen tuottamisessa syntyneet tiedot.

Jos sairaanhoitopiirin kuntayhtymän toimintayksikkö tuottaa terveydenhuollon pal-

veluja tai terveydenhuollon tietojen käsittelyä koskevia palveluja sopimuksen perusteella toisen terveydenhuollon toimintayksikön lukuun, se ei voi tallettaa palvelujen tuottamisessa syntyneitä tietoja omaan rekisteriinsä eikä käyttää niitä omassa toiminnassaan ilman asianomaisten potilaiden suostumusta.

12 §

Sairaanhoitopiirin kuntayhtymällä tulee olla erikoissairaanhoidon järjestämiseksi sairaaloita sekä tarpeen mukaan niistä erillään olevia sairaanhoidon toimintayksiköitä ja muita toimintayksiköitä. Sairaanhoitopiirin kuntayhtymä päättää sairaaloiden ja muiden toimintayksiköiden perustamisesta ja lakauttamisesta. Kuntayhtymä voi päättää, että toimintayksikköön kuuluu useampi kuin yksi sairaala tai erillinen toimintayksikkö taikka niiden osia edellyttäen, että ne yhdessä muodostavat 32 §:ssä tarkoitettulla tavalla hoitovastuussa olevan kokonaisuuden.

30 §

Sairaanhoitopiirin kuntayhtymän sairaaloita ja muita toimintayksiköitä käytetään ensisijaisesti kuntayhtymän jäsenkuntien asukkaiden sairaanhoitoon, jollei 11 §:n mukaisista

järjestelyistä tai 13 taikka 14 §:n nojalla tehdystä sopimuksesta muuta johdu.

32 §

Sairaalassa ja muussa toimintayksikössä sekä muualla näiden vastuulla annettavaa sairaanhoitoa johtaa ja valvoo asianomainen ylilääkäri tai muu johtosäännössä määrätty sairaanhoitopiirin kuntayhtymän lääkäri.

33 §

Potilaalle on toimintayksikön toiminnan

Helsingissä 30 päivänä kesäkuuta 2000

tarkoituksenmukaisen järjestämisen sallimissa rajoissa pyrittävä varaamaan mahdollisuus valita häntä hoitava lääkäri asianomaisen toimintayksikön lääkäreistä. Myös potilaan jatkohoidossa hänet tulee ohjata aina, kun se hoidon asianmukaisen järjestämisen kannalta on mahdollista, saman lääkärin hoitoon.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2000.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Peruspalveluministeri *Osmo Soininvaara*

N:o 653

Laki**potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 30 päivänä kesäkuuta 2000

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan potilaan asemasta ja oikeuksista 17 päivänä elokuuta 1992 annetun lain (785/1992) 2 §:n 4 kohta, 3 §:n 1 momentti, 4 §:n 2 momentti, 5 §:n 3 momentti sekä 12—14 §, sellaisina kuin niistä ovat 4 §:n 2 momentti laissa 560/1994 ja 14 § laissa 636/1995, seuraavasti:

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

4) *terveydenhuollon toimintayksiköllä* kansanterveyslaissa (66/1972) tarkoitettua terveyskeskusta, erikoissairaanhoitolaissa (1062/1989) tarkoitettua sairaalaa ja siitä erillään olevaa sairaanhoidon toimintayksikköä sekä sairaanhoitopiirin kuntayhtymän päättämää muuta hoitovastuussa olevaa kokonaisuutta, yksityisestä terveydenhuollosta annetussa laissa (152/1990) tarkoitettua terveydenhuollon palveluja tuottavaa yksikköä, työterveyslaitosta siltä osin kuin se tuottaa työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetussa laissa (159/1978) tarkoitettuja terveyden- ja sairaanhoidon palveluita, valtion mielisairaaloista annetussa laissa (1292/1987) tarkoitettuja valtion mielisairaloita, terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetussa laissa (322/1987) tarkoitettuja sairaanhoitolaitoksia ja vankeinhoitolaitoksesta annetussa asetuksessa (134/1986) tarkoitettua vankimielisairaalaa ja psykiatrista osastoa sekä muita laitossairaloita, sairastosastoja ja vankiloiden poliklinikoita; sekä

3 §

Oikeus hyvään terveyden- ja sairaanhoitoon ja siihen liittyvään kohteluun

Jokaisella Suomessa pysyvästi asuvalla henkilöllä on oikeus ilman syrjintää hänen terveydentilansa edellyttämään terveyden- ja sairaanhoitoon niiden voimavarojen rajoissa, jotka kulloinkin ovat terveydenhuollon käytettävissä. Suomessa tilapäisesti oleskelevien henkilöiden oikeudesta hoitoon on voimassa, mitä siitä erikseen säädetään tai valtioiden välillä vastavuoroisesti sovitaan. Kunnan ja valtion velvollisuudesta järjestää terveydenhuollon palveluja on lisäksi voimassa, mitä kansanterveyslaissa, erikoissairaanhoitolaissa, tartuntatautilaissa (583/1986), mielenterveyslaissa (1116/1990), vankeinhoitolaitoksesta annetussa asetuksessa sekä terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetussa laissa säädetään.

4 §

Pääsy hoitoon

Kiireellisen hoidon tarpeessa olevalle henkilölle annettavasta avusta ja hoitoon ottami-

sesta on voimassa, mitä niistä kansanterveyslain 14 §:n 1 momentin 2 kohdassa, erikoissairaanhoidonlain 30 §:n 2 momentissa ja terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 15 §:ssä säädetään.

5 §

Potilaan tiedonsaantioikeus

Potilaan oikeudesta tarkastaa häntä itseään koskevat potilasasiakirjoissa olevat tiedot on voimassa, mitä henkilötietolain (523/1999) 26—28 §:ssä säädetään. Potilaan oikeudesta tietojen saantiin on lisäksi voimassa, mitä siitä säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 11 ja 12 §:ssä.

12 §

Potilasasiakirjat ja hoitoon liittyvä muu materiaali

Terveydenhuollon ammattihenkilön tulee merkitä potilasasiakirjoihin potilaan hoidon järjestämisen, suunnittelun, toteuttamisen ja seurannan turvaamiseksi tarpeelliset tiedot. Terveydenhuollon toimintayksikön ja itsenäisesti ammattiaan harjoittavan terveydenhuollon ammattihenkilön tulee säilyttää potilasasiakirjat sekä tutkimuksessa ja hoidossa syntyvät biologista materiaalia sisältävät näytteet ja elinmallit potilaan hoidon järjestämisen ja toteuttamisen, hoitoon liittyvien mahdollisten korvausvaatimusten ja tieteellisen tutkimuksen edellyttämä aika. Potilasasiakirjat, näytteet ja mallit tulee hävittää välittömästi sen jälkeen, kun niiden säilyttämiselle ei ole edellä tarkoitettua perustetta.

Potilasasiakirjojen laatimisesta sekä niiden ja 1 momentissa tarkoitettujen näytteiden ja mallien säilyttämisestä sekä käyttötarkoituksen perusteella määräytyvistä säilytysajoista säädetään tarkemmin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Potilasasiakirjoja, näytteitä ja malleja saa säilyttää sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädetyn säilytysajan päätyttyä, jos se on välttämätöntä potilaan hoidon järjestämisen tai toteuttamisen kannalta. Säilyttämisen tarvetta on sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädetyn säilytysajan päätyttyä arvioitava vähintään viiden vuoden välein, jollei laista tai henkilötietolain 43 §:n 2 momentissa tarkoi-

tetusta tietosuojalautakunnan luvasta muuta johdu.

Asiakirjojen säilyttämisestä pysyvästi säädetään arkistolaisissa (831/1994).

13 §

Potilasasiakirjoihin sisältyvien tietojen salassapito

Potilasasiakirjoihin sisältyvät tiedot ovat salassapidettäviä.

Terveydenhuollon ammattihenkilö tai muu terveydenhuollon toimintayksikössä työskentelevä taikka sen tehtäviä suorittava henkilö ei saa ilman potilaan kirjallista suostumusta antaa sivulliselle potilasasiakirjoihin sisältyviä tietoja. Jos potilaalla ei ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, tietoja saa antaa hänen laillisen edustajansa kirjallisella suostumuksella. Sivullisella tarkoitetaan tässä laissa muita kuin asianomaisessa toimintayksikössä tai sen toimeksiannosta potilaan hoitoon tai siihen liittyviin tehtäviin osallistuvia henkilöitä. Salassapitovelvollisuus säilyy palvelussuhteen tai tehtävän päättymisen jälkeen.

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, saadaan antaa:

1) potilasasiakirjoihin sisältyviä tietoja, jos tiedon antamisesta tai oikeudesta tiedon saamiseen on laissa erikseen nimenomaisesti säädetty;

2) potilaan tutkimuksen ja hoidon järjestämiseksi tarpeellisia tietoja toiselle terveydenhuollon toimintayksikölle tai terveydenhuollon ammattihenkilölle sekä yhteenveto annettua hoidosta potilaan hoitoon lähettäneelle terveydenhuollon toimintayksikölle tai terveydenhuollon ammattihenkilölle ja potilaan hoidosta vastaavaksi lääkeksi mahdollisesti nimetylle lääkeillem potilaan tai hänen laillisen edustajansa suullisen suostumuksen tai asiayhteydestä muuten ilmenevän suostumuksen mukaisesti;

3) potilaan tutkimuksen ja hoidon järjestämiseksi tai toteuttamiseksi välttämättömiä tietoja toiselle suomalaiselle tai ulkomaiselle terveydenhuollon toimintayksikölle tai terveydenhuollon ammattihenkilölle, jos potilaalla ei ole mielenterveydenhäiriön, kehitysvammaisuuden tai muun vastaavan syyn vuoksi edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä eikä hänellä ole laillista edustajaa, taikka jos suostumusta ei

voida saada potilaan tajuttomuuden tai muun siihen verrattavan syyn vuoksi;

4) tajuttomuuden tai muun siihen verrattavan syyn vuoksi hoidettavana olevan potilaan lähiomaiselle tai muulle hänen läheiselleen tieto potilaan henkilöstä ja hänen terveydentilastaan, jollei ole syytä olettaa, että potilas kieltäisi näin menettelemästä; sekä

5) kuolleen henkilön elinaikana annettua terveyden- ja sairaanhoitoa koskevia tietoja perustellusta kirjallisesta hakemuksesta sille, joka tarvitsee tietoja tärkeiden etujensa tai oikeuksiensa selvittämistä tai toteuttamista varten siltä osin kuin tiedot ovat välttämättömiä etujen tai oikeuksien selvittämiseksi tai toteuttamiseksi; luovutuksensaaja ei saa käyttää tai luovuttaa tietoja edelleen muuhun tarkoitukseen.

Potilasasiakirjoihin sisältyvien tietojen luovuttamisesta tieteellistä tutkimusta ja tilastointia varten on voimassa, mitä siitä säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa, terveydenhuollon valtakunnallisista henkilörekistereistä annetussa laissa (556/1989) ja henkilötietolaissa.

Edellä 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettua asiayhteydestä ilmenevällä suostumuksella tarkoitetaan muuta kuin kirjallisesti tai suul-

lisesti annettua suostumusta, jonka potilas on antanut vapaaehtoisesti tietoisena tietojen luovuttamisesta, luovutuksensaajasta, luovutettavista tiedoista sekä luovutettavien tietojen käyttötarkoituksesta ja luovuttamisen merkityksestä.

Edellä 2 ja 3 momentissa tarkoitettuja tietojen luovuttamisesta ja sen perusteesta tulee tehdä merkintä potilasasiakirjoihin.

14 §

Salassapitovelvollisuuden rikkominen

Rangaistus 13 §:n 2 momentissa ja 3 momentin 5 kohdassa säädetyn salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2000.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Helsingissä 30 päivänä kesäkuuta 2000

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Peruspalveluministeri *Osmo Soininvaara*

N:o 654

Laki**työntekijäin eläkelain 11 §:n muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 30 päivänä kesäkuuta 2000

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/1961) 11 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 459/1986 ja 1057/1997, uusi 5—11 momentti seuraavasti:

11 §

Edellä 1 momentissa tarkoitettua uutta eläkejärjestelmää, työnantajan 1 c §:n 3 momentin nojalla työntekijälle järjestämää vapaaehtoista peruseläkevakuutusta lukuun ottamatta, ei 31 päivän joulukuuta 2000 jälkeen voida saattaa tämän lain alaiseksi rekisteröimällä se eläketurvakeskuksessa, eikä eläketurvakeskuksessa rekisteröitynä olevaan eläkejärjestelmään voida liittää uutta työntekijää mainitun päivän jälkeen.

Jos työnantajan ja eläkelaitoksen kesken on viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2000 sovittu, että lisäeläkevakuutus tulee voimaan ennen 1 päivää tammikuuta 2001, tämä uusi eläkejärjestelmä voidaan 5 momentin estämättä rekisteröidä eläketurvakeskuksessa viimeistään 31 päivänä maaliskuuta 2001.

Uutena eläkejärjestelmänä ei pidetä sulautumisen, jakautumisen tai liikkeen luovutuksen vuoksi 1 momentin mukaisen eläkejärjestelmän piiriin kuuluville työntekijöille järjestettyä entisen tasoista lisäeläketurvaa. Sama koskee osakeyhtiölain (734/1978) 1 luvun 3 §:n mukaisen konsernin piirissä työnantajalta toiselle siirtyneelle, 1 momentin mukaisesti rekisteröidyn eläkejärjestel-

män piiriin kuuluneelle työntekijälle järjestettyä vastaavantasosta eläketurvaa.

Uutena eläkejärjestelmänä ei myöskään pidetä vakuutuskassalain mukaisen eläkekassan toimintapiiriin kuuluvan työnantajan palveluksesta vuoden kuluessa työoikeudellisen työsuhteen päättymisestä toisen saman eläkekassan toimintapiiriin kuuluvan työnantajan palvelukseen siirtyneelle, 1 momentin mukaisen eläkejärjestelmän piiriin kuuluneelle työntekijälle järjestettyä entisen tasoista eläketurvaa. Sama koskee myös eläkekassan toimintapiiriin 31 päivän joulukuuta 2000 jälkeen tulleen uuden työnantajan palvelukseen toisen saman eläkekassan toimintapiiriin kuuluvan työnantajan palveluksesta siirtyneelle, 1 momentin mukaisen eläkejärjestelmän piiriin kuuluneelle työntekijälle järjestettyä vastaavantasosta eläketurvaa.

Päätettäessä vakuutuskassalaisissa tarkoitettun eläkekassan sääntöjen muuttamisesta tämän pykälän mukaisiksi, päätös tehdään vakuutuskassalain 52 §:n ja eläkekassan sääntöjen estämättä yksinkertaisella äänen enemmistöllä.

Uutena eläkejärjestelynä ei myöskään pidetä lisäeläkevakuutuskannan siirtoa eläkelaitoksesta toiseen.

HE 52/2000
StVM 11/2000
EV 63/2000

3 400301/89

Tarkemmat määräykset 1 momentissa tarkoitetusta lisäeläkevakuutuksesta annetaan eläketurvakeskuksen vahvistamissa rekisteröimiskelpoisten lisätujen kartassa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2001.

Jos vapaaehtoista lisäeläkevakuutusta kos-

Helsingissä 30 päivänä kesäkuuta 2000

kevan eläkejärjestelmän säännöissä tai määräyksissä on ehto siitä, että työntekijä pääsee eläkejärjestelmän piiriin vasta sen jälkeen, kun hän on ollut tietyn ajan työnantajan palveluksessa, eläkejärjestelmään voidaan tämän lain estämättä liittää tällaisen ehdon piiriin 31 päivänä joulukuuta 2000 kuulunut työntekijä.

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Maija Perho*

N:o 655

Laki

maatalousyrittäjien eläkelain 11 ja 19 §:n muuttamisesta

Annettu Helsingissä 30 päivänä kesäkuuta 2000

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun maatalousyrittäjien eläkelain (467/1969) 11 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1748/1995, ja
muutetaan 19 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1335/1999, seuraavasti:

19 §

Jollei tästä laista muuta johdu, soveltuvin osin on lisäksi voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 2 §:n 2 momentissa, 3 a, 4, 4 a—4 h, 4 j—4 n §:ssä, 5 §:n 1 momentissa, 2 momentin 1 kohdassa, 3, 4 ja 6 momentissa, 5 a—5 c, 7 g, 7 h, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a ja 10 c §:ssä, 11 §:n 2 ja 11 momentissa, 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa sekä 14, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19, 19 b—19 e, 20, 21, 21 a—21 e ja 22 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2001.

Ennen lain voimaantuloa maatalousyrittäjien eläkelain 11 §:n 1 momentin nojalla järjestetty eläketurva voidaan pitää voimassa tämän lain estämättä.

Helsingissä 30 päivänä kesäkuuta 2000

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Maija Perho*

N:o 656

Laki**yrittäjien eläkelain 11 ja 17 §:n muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 30 päivänä kesäkuuta 2000

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun yrittäjien eläkelain (468/1969) 11 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1749/1995,
muutetaan 17 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1334/1999, ja
lisätään 11 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 1749/1995, uusi 3 momentti seuraavasti:

11 §

Päätettäessä vakuutuskassalaisissa tarkoitettun eläkekassan sääntöjen muuttamisesta tämän pykälän mukaisiksi päätös tehdään vakuutuskassalain 52 §:n ja eläkekassan sääntöjen estämättä yksinkertaisella äänten enemmistöllä.

mentin 1 kohdassa, 3, 4 ja 6 momentissa, 5 a—5 c, 7 g, 7 h, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a, 10 ja 10 c §:ssä, 11 §:n 2 ja 11 momentissa, 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa ja 4 momentissa sekä 14, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19, 19 b—19 e, 20, 21, 21 a—21 e ja 22 §:ssä säädetään.

17 §

Jollei tästä laista muuta johdu, soveltuvin osin on lisäksi voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 2 §:n 2 momentissa, 3 §:n 1 ja 2 momentissa, 3 a, 4, 4 a—4 h, 4 j—4 n §:ssä, 5 §:n 1 momentissa, 2 mo-

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2001.

Ennen lain voimaantuloa yrittäjien eläkelain 11 §:n 1 momentin nojalla järjestetty eläketurva voidaan pitää voimassa tämän lain estämättä.

Helsingissä 30 päivänä kesäkuuta 2000

Tasavallan Presidentti**TARJA HALONEN**Sosiaali- ja terveysministeri *Maija Perho*

N:o 657

Laki**eräistä Valtion asuntorahastosta maksettavista avustuksista**

Annettu Helsingissä 30 päivänä kesäkuuta 2000

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Valtion asuntorahaston varoista voidaan myöntää valtion talousarviossa vahvistettujen myöntämisvaltuuksien rajoissa siten kuin tässä laissa säädetään avustuksia:

1) vuokra-aravalainansaajille asuntojen osoittamiseksi asunnottomille ja pakolaisille (*omapääoma-avustus asunnottomien asuttamiseksi*);

2) taloudellisissa vaikeuksissa oleville vuokrataloille (*vuokratalojen talouden tervehdyttämisavustus*); ja

3) opiskelija-asuntojen omaan pääomaan (*opiskelija-asuntojen omapääoma-avustus*).

2 §

Määritelmät

Asunnottomalla tarkoitetaan tässä laissa henkilöä:

1) joka asuu ulkona;

2) joka asuu asunnoksi kelpaamattomissa tiloissa;

3) joka asuu yömajassa tai vastaavassa tilapäisluonteisessa majoituksessa;

4) joka asuu laitoksessa asunnon puutteen vuoksi tai jonka laitoksesta pääsyn esteenä on asunnon puuttuminen;

5) joka on viranomaisen päätöksellä velvoitettu muuttamaan asunnostaan tai joka jää asunnottomaksi asunnon purkamisen vuoksi; tai

6) joka asuinolosuhteiltaan on rinnastettavissa 1—4 kohdassa tarkoitettuihin henkilöihin.

Pakolaisella tarkoitetaan tässä laissa henkilöä:

1) jonka Suomi on vastaanottanut pakolaiskiintiössään;

2) joka on saanut Suomesta turvapaikan; tai

3) joka maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annettua lakia (493/1999) sovellettaessa rinnastetaan pakolaiseen.

Opiskelijalla tarkoitetaan tässä laissa henkilöä, joka osallistuu sellaiseen koulutukseen, johon voi opintotukilain (65/1994) mukaan saada opintotukea.

3 §

Avustusten käyttötarkoitukset

Omapääoma-avustus asunnottomien asuttamiseksi voidaan myöntää uuden vuokratalon oman pääoman kattamiseen, jos vuokratalon rakentaminen rahoitetaan aravalain (1189/1993) mukaisella aravalainalla ja jos lainansaaja osoittaa omistamiaan vuokra-asuntoja asunnottomille ja pakolaisille.

Vuokratalojen talouden tervehdyttämisavustus voidaan myöntää huomattavissa taloudellisissa vaikeuksissa olevien aravavuokra-asuntojen ja aravavuokratalojen käytöstä, luovutuksesta ja omaksilunastamisesta annetun lain (1190/1993) 2 §:n 1 momentissa tarkoitettun vuokratalon talouden tervehdyttämiseen, jollei vuokratalo ole aravavuokra-asuntojen ja aravavuokratalojen käytöstä, luovutuksesta ja omaksilunastamisesta annetun lain 3 §:n mukaisen kymmenen vuoden rajoitusajan piirissä.

Opiskelija-asuntojen omapääoma-avustus voidaan myöntää opiskelija-asuntoina käytettäväksi tarkoitettun vuokratalon oman pääoman kattamiseen, jos talon rakentaminen,

perusparantaminen tai peruskorjaaminen rahoitetaan aravalain tai vuokra-asuntolainojen korkotuesta annetun lain (867/1980) mukaisella lainalla eikä vuokratalolle ole aikaisemmin myönnetty avustusta omapääomaosuu-teen.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin avustusten käyttötarkoituksista, enimmäismääristä ja myöntämisehdoista.

4 §

Avustuksen myöntäjä

Valtion asuntorahasto myöntää hakemuksesta omapääoma-avustuksen asunnottomien asuttamiseksi sekä opiskelija-asuntojen omapääoma-avustuksen. Valtiokonttori myöntää hakemuksesta vuokratalojen talouden tervehdyttämisavustuksen.

Avustuksen myöntäjä antaa tarkemmat määräykset ja ohjeet hakumenettelystä sekä hakemukseen liitettävistä selvityksistä.

5 §

Asuntojen käyttäminen

Asunnottomien asuttamiseksi myönnettävän omapääoma-avustuksen myöntämisen ehtona on, että avustuksen saaja pitää avustusta myönnettäessä päätetyn määrän omistaminaan vuokra-asuntoja nimetyssä kunnassa asunnottomien tai pakolaisten käytössä 15 vuotta avustuksen ensimmäisen erän maksamisesta lukien.

Opiskelija-asuntojen omapääoma-avustuksen myöntämisen ehtona on, että saaja pitää aravavuokratalon aravavuokra-asuntojen ja aravavuokratalojen käytöstä, luovutuksesta ja omaksilunastamisesta annetun lain 3 §:ssä tai korkotuetun vuokratalon vuokra-asuntolainojen korkotuesta annetun lain 10 §:n 1 momentissa tarkoitetun vuokrataloa koskevan rajoitusajan opiskelijoitten ja heidän perheittensä vuokra-asuntokäytössä.

Jos kunnassa ei 1 tai 2 momentissa tarkoitettuna aikana enää ole avustusta myönnettäessä tarkoitettuja asunnonhakijoita, voidaan asukkaiksi valita muita aravavuokra-asuntojen ja aravavuokratalojen käytöstä, luovutuksesta ja omaksilunastamisesta annetun lain 4 §:ssä tarkoitettua edellytykset täyttäviä henkilöitä.

Avustuksen myöntäjä voi hakemuksesta erityisestä syystä myöntää vapautuksen 1 ja

2 momentin mukaisesta ehdosta, jos tämä on kunnan asuntomarkkinatilanne huomioon ottaen perusteltua.

6 §

Avustuksen takaisinperintä

Avustuksen myöntäjän on määrättävä avustus kokonaan tai osittain maksettavaksi takaisin Valtion asuntorahastoon ja peruutettava avustus vielä maksamatta olevalta osalta, jos avustuksensaaja on:

1) antanut avustusta tai sen maksamista hakiessaan olennaisesti virheellisen tiedon;

2) salannut avustuksen myöntämiseen tai maksamiseen olennaisesti vaikuttavia seikkoja;

3) kieltäytynyt antamasta avustuksen maksamista tai valvontaa varten tarvittavia tietoja, asiakirjoja tai muuta aineistoa taikka avustamasta tarpeellisessa määrin tarkastuksessa;

4) käyttänyt avustuksen muuhun tarkoitukseen kuin mihin se on myönnetty; tai

5) käyttänyt tai käyttää vuokrataloa tai vuokra-asuntoa vastoin sitä, mitä 5 §:ssä edellytetään talon tai asunnon käyttämiseltä.

Jos opiskelija-asuntojen omapääoma-avustuksella rahoitettu vuokratalo myydään tai se siirtyy muutoin toisen omistukseen tai jos talo tuhoutuu vahinkotapahtuman yhteydessä 5 §:n 2 momentissa tarkoitettuna aikana, voi avustuksen myöntäjä periä takaisin luovutushinnasta, mahdollisesta vakuutuskorvauksesta tai muusta korvauksesta sen osan, joka vastaa avustuksen osuutta vuokratalon arvosta avustuksen myöntämisaikana.

Avustuksen saajan on ilmoitettava avustuksen myöntäjälle edellä 2 momentissa tarkoitetuista olosuhteiden muutoksista etukäteen sekä vahinkotapahtumasta viimeistään kuukaudessa tapahtumasta.

7 §

Korko ja viivästyskorko

Edellä 6 §:n nojalla takaisin maksettavalle määrälle on suoritettava vuotuista korkoa avustuksen maksupäivästä lukien korkolain (633/1982) 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua korkokannan mukaan lisättynä kolmella prosenttiyksiköllä takaisinmaksupäivään saakka.

Milloin avustuksen saaja ei ole maksanut 6 §:n mukaisesti takaisinmaksettavaksi mää-

rättyä avustusta tai sen osaa taikka 1 momentin mukaista korkoa avustuksen myöntäjälle määrättyyn eräpäivään mennessä tai tehnyt määräajassa 6 §:n 3 momentin mukaista ilmoitusta, avustuksen myöntäjälle on maksettava vuotuista viivästyskorkoa korkolain 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua korkokannan mukaan eräpäivästä tai käyttötarkoituksen muutoksesta taikka vahinkotapahtumasta lukien.

8 §

Muutoksenhaku

Hakija, joka on tyytymätön Valtion asuntorahaston tai Valtiokonttorin tekemään päätökseen tässä laissa tai sen nojalla annetuissa säädöksissä tarkoitettussa asiassa, saa hakea päätökseen oikaisua 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus on tehtävä päätöksen tehneelle viranomaiselle. Päätökseen, johon saa hakea oikaisua, on liitettävä oikaisuvaatimusosoitus. Oikaisuvaatimus on käsiteltävä viipymättä.

Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen, joka koskee avustuksen myöntämistä, ei saa hakea valittamalla muutosta. Muuhun oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa hakea valittamalla muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Valituksesta huolimatta voidaan 6 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettu päätös panna ulosotoimin täytäntöön.

9 §

Päätöksen tiedoksianto

Avustuksen myöntäjän päätös voidaan toimittaa asianomaiselle tiedoksi postitse. Tiedoksisaannin katsotaan tällöin tapahtuneen, jollei muuta näytetä, seitsemäntenä päivänä

Helsingissä 30 päivänä kesäkuuta 2000

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

siitä, kun päätös asianomaisen ilmoittamalla postiosoitteella varustettuna on annettu postin kuljetettavaksi. Muutoin on noudatettava, mitä tiedoksiannosta hallintoasioissa säädetään.

10 §

Valvonta ja tarkastusoikeus

Valtion asuntorahasto valvoo asunnottomien asuttamiseksi myönnettävien omapääomaavustusten ja opiskelija-asuntojen omapääomaavustusten käyttöä sekä avustuksiin liittyvien käyttöedellytysten noudattamista. Valtiokonttori valvoo vuokratulojen talouden tervehdyttämistä avustusten käyttöä.

Valvovalla viranomaisella tai tämän määräämällä virkamiehellä on oikeus saada avustuksensaajalta tarkastettavakseen ja käyttöönsä kaikki valvonnan kannalta tarpeellisiksi katsomansa asiakirjat ja muut tallenteet sekä oikeus ottaa niistä valvonnan kannalta tarpeellisia jäljennöksiä. Avustuksensaajan on lisäksi ilman aiheetonta viivytystä toimitettava tarkastukseen oikeutetun pyytämät valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot ja selvitykset.

11 §

Tarkemmat säännökset

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

12 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 10 päivänä heinäkuuta 2000.

Ministeri *Maija Perho*

SDK/SÄHKÖINEN PAINOS

N:o 648—657, 3 arkkia

OY EDITA AB, HELSINKI 2000

PÄÄTOIMITTAJA JARI LINHALA

ISSN 1455-8904